

Steunpunt
Kerkelijke
Beheerszaken

**Samenvatting onderzoeksrapport
VVB en Geefgedrag
(september 2009)**

INLEIDING

.....Als iedereen volgens de tabel zou geven, zouden we een rijke gemeente zijn.....

De aanleiding

Eén van de onderwerpen waarover SKB regelmatig wordt bevraagd is hoe om te gaan met VVB tabellen. Hoewel al meer dan 10 jaar SKB (voorheen Platform van CvB's) een uitvoerige nota ter beschikking heeft, blijft de vraag naar actuele tabellen bestaan.

Voldoet de 'oude' tabel niet meer? Of denkt men dat oude tabellen achterhaald zijn?

De tabel zelf staat in een uitgebreid kader met brede toelichting. Maar het feit dat de notering in euro's is, geeft nog niet voldoende antwoord op de vraag of deze nog als actueel gezien wordt en mogelijkerwijs aan vervanging toe is.

Achter deze vraag ligt - naar later ook bleek uit de mening van veel respondenten - een ander probleem, nl. dat het geefgedrag binnen kerken aan slijtage onderhevig is. De vraag is niet altijd: hebt u voor ons een tabel, maar hoe krijgen we het voor elkaar dat ook naar de richtlijn gegeven wordt.

Ook de hoogte wordt nogal eens ter discussie gesteld. Dit wordt op z'n minst al duidelijk door grote verschillen tussen huidige gehanteerde tabellen. En bovendien bestaat veel onderscheid in zaken die wel of niet onder VVB vallen, nog afgezien van het feit dat binnen kerken verschillend wordt omgegaan met collecten die wel of niet onderdeel zijn van de interne en externe kerkelijke verplichtingen. In de startnota bij het gehouden onderzoek worden een tiental variabelen opgesomd die invloed hebben op de toepassing van de tabel (.....wat zit er wel en wat zit er niet in...). Eveneens te vinden in de startnota.

Op de laatste synode van onze kerken, tijdens de behandeling van zaken aangaande Financiën & Beheer komt het onderwerp gedrag aan de orde. Hierover zijn contacten met Deputaten Financiën en Beheer.

Doel van het SKB onderzoek:

- Inzicht verkrijgen in de omvang van het onderwerp en de mate van de probleemstelling
- Inventariseren welke tabellen momenteel gebruikt worden
- Nagaan of het gebruik van tabellen als een bruikbaar instrument wordt gezien
- Nagaan of er enige mate van overeenkomst in incassering systematiek en in toepassing van tabellen bestaat
- Aan de hand van de onderzoeksresultaten beoordelen of het nuttig is met een vernieuwde advies richtlijnen tabel te komen en te bezien of een grotere mate van eenduidigheid in middelen en methoden bereikt (geadviseerd) kan worden.
- Uit het geheel van het onderzoek zal nadrukkelijk beoordeeld moeten worden of er structurele verbeteringen in de communicatie naar de gemeenteleden moet plaatsvinden.

Begrenzing

Het onderzoek is in eerste instantie gericht op methode en middelen van VVB-inkomstenverwerving. Geen aandacht is besteed aan de kostenkant (locaal en in kerkverband).

Dit onderzoek is niet gericht op de achterliggende diepere oorzaken van geefgedrag, wel zal overigens uit de beantwoording blijken dat deze wel tot uitdrukking komen. In onze samenvattingen gaan we niet voorbij aan de gemaakte opmerkingen over dit aspect.

Algemene bevindingen

- Van de 280 uitgestuurde vragenformulieren hebben 105 kerken gereageerd. Wij achten dit ruim voldoende om gemiddelden te trekken en eventuele conclusies te formuleren.
- We ontvingen meermalen positieve reacties en instemmende vragen rondom dit onderwerp.
- Er was een grote bereidheid om naast de beantwoording van de vragen ook de huidige VVB-richtlijnen tabel op te sturen: iedereen (100%) gaf aan daar geen probleem mee te hebben, 94% van de respondenten stuurden de tabel op.

- Uit het antwoord op de vraag naar de wijze van inzameling voor vaste kerkelijke verplichtingen (ZEDT) bleek een gevarieerde manier van inkomsten verwerving, we noteerden vijf verschillende (meng)vormen welke meermalen ter tafel kwamen.
- Overweldigend was de variatie in gebruikte VVB-tabellen. O.m. tot uitdrukking komend in hoogte, in bruto of netto inkomen, wel of geen kinderaftrek, veel of weinig inkomens groepen variërend van 1 tot 25. Tabellen waarin alle te dekken kosten zijn begrepen en tabellen waarnaast nog andere bronnen functioneren. Kerken waar weinig voor algemene middelen uit de collecten worden gehaald en kerken waar ca 85% van de inkomsten uit collecten voor de kerk bestemd is.
Niet altijd is uit de tabellen af te lezen of daarnaast nog andere substantiële inkomstenbronnen bestaan, zoals b.v. extra inningen voor zending of andere verplichtingen.
Ongevraagd wordt meermalen gewezen op gebrek aan communicatie over 'geestelijke' noodzaak tot geefbereidheid.
- De meest typerende verzuchting noteerden we diverse malen:
"Als iedereen volgens de tabel zou geven, zouden we een rijke gemeente zijn".

1. **IS HET ONDERWERP HET ONDERZOEK WAARD.** De vraag naar draagvlak onderzoek.
Vraag 1a: Vindt u dit onderwerp actueel genoeg om aandacht aan te geven.
Vraag 1b: Indien dit onderwerp in uw gemeente een "zorgpunt" is, kunt u aangeven op welk terrein.

Vraag 1a	Is het de moeite van onderzoeken waard?	5% niet nodig	95% Ja.
Vraag 1b	Bij u een 'zorgpunt'?	23% nee.	77% Ja.
Vraag 1b	Zo ja, op welk terrein?	Opgenomen in deelrapport	Later te publiceren

2. **OVER BESTAAN EN GEBRUIK VAN VVB RICHTLIJNEN**

Vraag 2a: Gebruikt u een VVB-richtlijn

Vraag 2b: Hebt u de indruk dat deze 'naar behoren' door gemeenteleden wordt toegepast

Vraag 2a: Hebt u een richtlijn	Ja: 90%	Nee: 10%
Vraag 2b: Wordt deze gehanteerd	Ja: 11%	Nee: 89%

3. **APARTE INZAMELING VOOR KERKELIJKE (VERPLICHTE) DOELEN**

Vraag 3 Houdt u voor de landelijke vaste kerkelijke doelen, (Zending, Evangelisatie, Driehoek en TU) aparte inzamelingen en zo ja, via vaste collecten of ook op andere wijze.

1	Voor de vier genoemde vaste verplichtingen een geheel afzonderlijke inzameling	5%
2	Aparte inzameling met aanvullende collecten	20% *)
3	Aparte inzameling met aanvullende collecten en ontbrekend deel uit kerkkas	42% *)
4	Collecten en kerkkas	30%
5	Alles uit kerkkas = dat is ingebouwd in VVB .	3%
*)	Meestal alleen voor Zending en TU aparte ('huis aan huis') inzameling	

4. **ANDERE COLLECTEN? 'Concurrentie'?**

Vraag 4a. Vinden er in uw gemeente met enige regelmaat collecten plaats voor niet kerkelijke doeleinden (b.v. voor ondersteuning lokale acties).

Vraag 4b. Zo ja, komen deze dan op uw collecterooster in de plaats van collecten voor kerkelijke doeleinden of vindt de inzameling plaats uitsluitend plaats d.m.v. een extra deurcollecte.

Vraag 4a	Collecten niet kerkelijke doelen	71% Ja	29% Nee
Vraag 4b	In de plaats van?	48% geheel of gedeeltelijk i.p.v.	52% als extra deurcoll.

5. **VERANDERING IN GEEFGEDRAG? Welke negatieve effecten?**

5a. Kunt u aangeven of het geefgedrag verandert?

Vraag 5a	Is er sprake van verandering	17% ja, in positieve richting	83% signaleert een negatieve ontwikkeling *)
-----------------	-------------------------------------	--------------------------------------	---

*) Reacties over stabiel geefniveau zijn onder negatieve ontwikkeling gerekend.

6. **INSTUREN VAN VVB-RICHTLIJN**

Vraag 6: Wilt u ons uw (plaatselijke) VVB-richtlijn toesturen?

Vraag 6	Wilt u opsturen?	Antw. Ja: 100%.	Ontvangen Richtlijnen: 94%.
----------------	-------------------------	------------------------	------------------------------------

SAMENVATTING BEVINDINGEN EN VERVOLGSTAPPEN

De samenvatting en vervolgstappen zijn gebaseerd op een response van 103 van de 280 verzonden onderzoeksvragen.

Algemeen

1. Er is sprake van een grote mate van instemming, betrokkenheid en bereidheid tot medewerking bij de respondenten gezien de beantwoording, aanvullende vraagstelling en beschikbaarstelling van eigen gegevens.

Over de richtlijn en collecten

2. Er bestaat een grote variatie in gehanteerde VVB-richtlijnen, o.m. zichtbaar door verschil in hantering van bruto of netto tabellen, wel of geen kinderaftrek, veel, weinig of geen inkomensgroepen en door een zeer verschillende keuze of naast VVB nog andere structurele inkomensbronnen worden gehanteerd.
3. Binnen de kerken bestaat een grote mate van onderscheid in het apart inzamelen voor verplichte kerkelijke doelen. In het overgrote deel van de gevallen (meer dan 90%) is aanvulling uit de kerkkas noodzakelijk.
4. Meer dan 2/3 deel van de kerken rapporteert dat er naast collecten voor kerkelijke doelen ook voor andere zaken wordt gecollecteerd. Deels binnen het kader van het werk van de diaconie maar vaak als extra deurcollecte, maar ook binnen het collecte rooster.
Bijna de helft van de gemeenten geeft aan dat dit geheel of gedeeltelijk in de plaats komt van collecten voor kerkelijk noodzakelijke uitgaven.

Inzake veranderend geefgedrag

5. In de waarneming van de respondenten is in ruim 80% van de gevallen sprake van een negatieve ontwikkeling van geefgedrag voor de kerk.
6. Driekwart van de ondervraagden geeft aan dat de kerkelijke inkomsten een 'zorgpunt' is, voor meerderen reden om (nieuwe) maatregelen te nemen voor verbetering of daarnaar op zoek te (willen) gaan. Als voornaamste oorzaken voor verminderd geefgedrag wordt een verminderde betrokkenheid en verschuiving naar buiten kerkelijke doelen genoemd, naast het ontbreken van vanzelfsprekendheden, voorleven en individualisme bij de keuze van giften en bijdragen.
7. In diverse aanvullende commentaren komt o.m. aan de orde dat veel meer dan tot nu toe binnen het ambtelijk werk gecommuniceerd moet worden over het geven voor de kerk en kerkelijke doelen om daarmee bij zowel jongeren als ouderen de liefde tot dienst voor de Heere tot uitdrukking te brengen.

VERVOLGSTAPPEN

Na de AV van 6 november 2009 met inbreng van de vele ingebrachte VVB richtlijnen werken aan een inzichtelijke basis VVB richtlijn met de mogelijkheid een beperkt aantal plaatselijk gerichte variaties aan te brengen, gebaseerd op transparante omgevingsfactoren zoals draagvlak, relatie met andere inkomsten bronnen.

Deze notitie en presentatie kunt u zien als een korte weergave van de resultaten van het onderzoek en als opwarmer voor de voor behandeling van dit onderwerp op de regioavonden in het voorjaar van 2010. Wij hopen met u het onderwerp dan verder uit te diepen, voordat we met adviezen komen.

Hierbij denken wij ondermeer aan billijke richtlijnen en welke kosten collectief zijn. Daarnaast kan worden doorgedacht over principiële uitgangspunten, hoe verdelen we collectieve en lokale lasten en wat doen we aan communicatie. En wat u verder ter tafel brengt.